

Dr Niels Conradt Haug 95

19. septembril sai 95aastaseks Eesti kirurg dr Niels Conradt Haug.

Dr Niels Conradt Haugi noorusaastad olid võimude vahetumise tõttu pingelised. Lõpetamata jäi Anna Tõrvand-Tellmanni Inglise kolledž, mida juba esimene vabariik pidas eliidi kasvulavaks. Keskkooliõpe lõpetati Tallinna õhtukoolis. Lisaks lõpetas ta ka Tallinna konservatooriumi pianistina. Leningradist saabunud eksamikomisjoni esimees, väljapaistev nõukogude pianist Pavel Serebrjakov soovitas astuda noormehel Neevalinna konservatooriumi, kuid nagu paljudele eestlasele, nii ka sügavalt usklikust perest pärit Niels Haugile ei sobinud asuda Nõukogude Liidu õppeasutusse, okupantide poolele.

Ka õpingud Tartu ülikooli arstiteaduskonnas ei möödunud ladusalt, sest 1922. aastakäigu noormehi kutsusid mõlemad okupatsioonivõimud sõjaväkke. Tänu usklikule solidaarsusele õnnestus mõlemast värbamisest kõrvale hoida, mis edasises elukäigus tähendas takistusi karjäärile. Vähe puudus, et Eesti NSV haiglad oleksid noorest kirurgist ilma jäänud, kuid reetja ülesandja tõttu tuli ülemeresõidust loobuda. Ülikooliõpingute ajal oli Niels Haug assisteerinud kirurgiakateedri juhatajat ja arstiteaduskonna dekaani prof Artur Linkbergi, kes andekat noort ka poliitiliste rünnakute eest kaitses. Lõpetamise järel 1949. aastal asus noor arst tööle Tallinnas Nõmme haiglasse. Sellal oli tuberkuloos laialt levinud, kaugelearenenud juhtumel rakendati rindkereoperatsioone, mida prof Artur

Linkberg oli käinud õppimas Berliini Charité haiglas pneumotooraksi kui ravimeetodi leiutaja prof Ferdinand Sauerbruch'i käest.

Kandidaadiväitekirja teemaks sai dr Haugil intramedullaarne osteosüntees lamellnaelaga, mis oli kolme terava servaga ja omapärase, metalli tugevust arvestava ristlõikega. Seda naela kasutati kuni 1954. aastani. Oleks ehk kasutatud hiljemgi, kuid Tartu Ülikoolis õppinu ja Leningradi meditsiiniinstituudi lõpetanu vastasseis oli määrav ning juhtivaks ortopeediks saanud Arnold Seppo seda naela ei aktsepteerinud. Seetõttu hakkas dr Haug kirjutama doktoritööd teisest vallast, kirurgilist vahelesegamist enneta vast tuberkuloosiravist. Teaduste Akadeemia Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi vanema teadusliku töötajana ei jätnud ta võimalust samal ajal töötada Tallinna keskhaiglas. Väitekirja kaitsmine

1967. aastal Leningradi sõjameditsiini akadeemias pälvis kiitva hinnangu, aga kõrgem atestatsioonikomisjon jättis poliitilistel põhjustel kaitsmise kinnitamata.

Õnneks oli olemas ala, milles keegi ei saanud teda segada – kirurgia. Niels Conradt Haug lähtus põhimõttest, et arstid ei pea tegelema pelgalt haiguste ravimisega, vaid peavad ennekõike lahendama kõiki inimeste tervisega seotud probleeme. 1960. aastate gastroenteroloogia tähendas peamiselt maoresektsoone, ka prof Uno Sibula kandidaadiväitekirja, mida dr Haug juhendas, oli sellel teemal.

Niels Conradt Haug oli Tallinna keskhaigla üldkirurgia osakonna juhataja ning patsientide seas levis maine, et dr Haugi operatsioonilaua pole keegi surnud, ning teda peeti väga hea käega kirurgiks. Oma tööaastate lõpus oli ta eeskätt hinnatud kilpnäärmehaiguste operatiivse raviga tegelev kirurg. Teda mäletatakse kui tasakaalukat, rahulikku töökaaslast, head arsti-kirurgi ja kaaslastesse meeldiva suhtumisega inimest.

Oli muudki, mis peale töö arsti elu elamiskõlblikuks tegi – muusika. Läbi elu jäi klaverimäng aktuaalseks, ja eriti elu rasketel hetkedel kostis Beethoveni muusika viiendalt korruselt keldrisse välja. Äkki oleks tulnud siiski mehel minna Leningradi konservatooriumi? Ise on ta aga veendunud, et tegi õige valiku.

Soovime väarikas vanuses kolleegile palju õnne!

Marika Villa